

חנוכה (14)

נס חנוכה

נס חנוכה טיבו היה כידוע: שנטמאו כל השמנים בבית המקדש, ואחר כך מצאו פך שמן חתום בחותמו של כהן גדול, ונשאלת שאלה: הרי הדין הוא בגמרא, וכך פוסק גם להלכה הרמב"ם, שמשקין של בית מטבחים, כלומר המשקין הנמאים בבית המקדש, אינם מקבלים טומאה? יש לומר: אמתי אנו אומרים שהמשקין הנמצאים בביהמ"ק אינם מקבלים טומאה, בזמן שביהמ"ק עצמו טהור, אבל מזמן שביהמ"ק עצמו לא היה טהור ולא היתה בו קדושה, כמו שאנו אומרים: ואחר כך באו בניך ופינו את היכלך וטיהרו את מקדשך, כלומר שהיה צורך לטהר תחילה את בית המקדש עצמו, הרי ממילא לא היה להם לכל השמנים הדין של משקין של בית מטבחים.

ספר "חידושי הרי"ם"

כדאי להיות צדיקים

"מסרת גיבורים ביד חלשים וכו' וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך". יש להקשות, מה הנס בניצחונם של: עוסקי תורתך על הזדים? וכי משום שהם צדיקים לא ינצחו את האויבים? יש לבאר על פי הגמרא (מעילה יז) המספרת כי פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל, שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם וכו'. אמרו, מי ילך ויבטל את הגזירה? אמרו, ילך רבי שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בניסים, ואתו רבי אלעזר ברבי יוסי. בתוך הדרך יצא לקראתם בן תלמיון (והוא שד) אמר להם: אם רצונכם אבוא גם אני עמכם. בכה רשב"י ואמר: שפחה של בית אבא (והיא הגר, שפחת שרה) נזדמן לה מלאך שלש פעמים זה אחר זה, ואני אפילו פעם אחת לא נזדמן לי מלאך? אמר, יבוא הנס מכל מקום תבא עמנו. הקדים בן תלמיון ונכנס בגופה של בת הקיסר ונשתגע. וכשבא רשב"י יצא ממנה. אמר להם הקיסר, שאלו מה שאתם רוצים לשאול, והכניסו לאוצר המלך ליקח משם כל מה שתמצאו. נכנס רבי שמעון ומצא אגרת שהיה כתוב בו את הגזירות שגזרו על היהודים נטלו אותה וקרעו האיגרת. וביאור הדברים: רשב"י בכה שרצה שהנס יבוא ע"י מלאך קדוש, שכן אז יכירו האנשים ש"בעל הבית" על הנס הוא המלאך. זה יחייב אותם להתקדש ולהיטהר כרשב"י שזוכה שמלאך יעזור לו. לא כן הוא אם הנס בא ע"י בן תלמיון שהוא שד הבא מכוחות הטומאה, זה לא יחייב את האנשים להתקדש ולהיטהר ולעסוק בתורה. על פי זה, מיושב מה שאנו מודים לה' בעל הניסים: "ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך". שהכל הבינו כ"בעל הבית" על הניסים הם הצדיקים עוסקי תורה, והנס בפני עצמו שיחייב את

האנשים שכדאי להיות טהורים, צדיקים ועוסקים בתורה. כי ראו כל עמי הארץ שהם זוכים לניסים בכח צדקתם ועסקם בתורה. וכשוראים שהם נעשה ע"י אנשים כאלו הדבר מראה חיבתן של ישראל לאביהן שבשמים.

ספר "הגדתי היום"

להודות ולהלל

ימים אלו ניתנו להודות ולהלל. מהו להודות ולהלל? לאה אמנו אמרה (בראשית כט. לה): "הפעם אודה את ה'", ופרש"י: שנטלתי יותר מחלקי מעכשיו יש לי להודות. כלומר, היה לה חלק והיא זכתה ליותר מחלקה לכן היא היתה צריכה להודות. אבל אצל יון אין דבר כזה "חלקי". הם סוברים שהכל הוא חלקם, ולכן הם לעולם אינם מודים לה'. ובענין זה, גם בנו נדבקה קצת "יוניות". כל אחד מאתנו רוצה להשיג הכל, להיות כמו פלוני או כמו אלמוני. אבל אין זה חלקו. כל אחד צריך להיות שלם בחלקו שלו. הרבי זושא מאניפולי היה אומר: אם הקב"ה יתבע אותי למה אני לא כמו אברהם אבינו יהיו לי תשובות, אך כאשר הוא יתבע אותי למה אני לא כמו 'זושא', לזה לא יהיה לי מה לענות. צריכים להודות לה' שאנחנו מה שאנחנו, להודות על החלק שלנו. להבין שהקב"ה נמצא אתנו והכל אחד, ושהוא יכול למצוא גדלות וקירבת ה' באמצעות כשרונותיו, שאיפותיו, מעלותיו וחסרונותיו, בלא קשר למקומו ומצבו, בכל מקום הקב"ה עמו! לפיכך עלינו להודות ולהלל לה'.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

מעלת ההשתוקקות למצות

רבי לוי מברדיטשוב הקשה: מה הטעם שעושים זכר לנס חנוכה, ואין עושים בפסח זכר לנס קריעת ים סוף, ולא בפורים זכר לנס תלית המן? וביאר: כי העיקר מה שעושים זכר לנס חנוכה הוא, כי האמת היו פטורים אז להדליק המנורה בשמן טהור כי אונס רחמנא פטריה, רק שהקב"ה ראה איך שנכספה וגם כלתה נפשם להדליק את המנורה הטהורה, ולעשות נחת רוח לפניו, עשה להם נס והמציא להם שמן טהור. דבר זה חשוב עד מאוד אצל הקב"ה, שאדם משתדל בכל כוחו לעשות נחת רוח לפניו, ועל כן עושים זכר רק לנס זה, להורות לדורות הבאים, כמה חשובה ההשתוקקות למצות.

ספר "אוצרות התורה, חנוכה"

ימי חנוכה, זמן חיתום הדין

המשנה אומרת (שקלים ה. ה): מי שאבד ממנו חותמו, ממתנין לו עד ערב. ובספר "אוצרותיהם של צדיקים", מובא בשם האדמו"ר מוויזניץ, באור מוסרי נפלא בענין

הלכה: הלכות חנוכה

נוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה, כגון תפירה וסריגה, בעוד שנרות החנוכה שבבית דולקים, במשך חצי שעה מהדלקתם, והטעם הוא משום היכר להודיע שאסור להשתמש לאור נרות החנוכה. אבל בבישול ואפיה וצרכי אוכל נפש מותרות. אבל יש נשים שנהגו שלא לעשות מלאכה בכלל בחנוכה, ויש לבטל מנהגן כי הבטלה מביאה לידי שעמום. ומכל מקום יש אומרים שטוב לנשים להמנע ממלאכות כבודות, כגון טויה וכביסה, שיש בהן טירחא, על כל פנים ביום ראשון ושמיני של חנוכה. אבל האנשים אינם נמנעים משום מלאכה.

ספר "חזון עבריה"

פתגם: הערכה הנה השוואה בין המצוי לרצוי

ספר "שמחלה"

חקירה: קניין

מעשה אחד, העברת החפץ מרשות המקנה לרשות הקונה, או שני מעשים, הוצאת מרשות המקנה (הפקר), והכנסה לרשות הקונה (הגר"ש שקאפ ב"ב כט ד"ה ולכאורה וד"ה ועוד: מעשה אחד)

ספר קובץ יסודות וחקירות

סיפור: חרש אלם

גדול מגדולי ישראל היה אומר: אם נטפל אליך אדם והוא מטיח בך דברי גידוף ועלבון, אין לך כנגדו סגולה בדוקה יותר מן השתיקה. עליך רק להעמיד פני חרש, כאילו אינך שומע דבר וחצי דבר, ומיד יסתתמו דבריו וקולותיו של אותו מגדף, והראיה שנאמר: ואני כחרש לא אשמע, כאלם לא יפתח פיו. הוא אומר: אם אני משים עצמי חרש, ההוא כאלם לא יפתח פיו.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קצו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוזה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'ירלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה.

זה אודות האדם החוטא ותשובתו. וכך אמר: אדם שחוטא, חלילה, ניטל ממנו צלם אלוקים שברא אותו הקב"ה. ומבואר בספרים הקדושים שזהו הפשט בדברי המדרש שאדם הראשון טפח על פניו אחר ששמע מקין שעשה תשובה, שכוונתו שטפח על פניו של קין כדי לבדוק אם יש לו שוב צלם אלוקים לאחר שעשה תשובה. עוד מובא בספרים הקדושים, שהשי"ת ממתין לאדם עד ימי חנוכה שיעשה תשובה, שכן ימים אלו הם ימי חיתום הדין. זהו שאמרו חז"ל: "מי שאבד ממנו חותמו", מי שניטל צלם אלוקים לאחר שחטא ולא עשה תשובה, "ממתנין לו עד הערב", ערב הם ימי חנוכה, שמצותה בערב משתשקע חמה עד שתכלה רגל מן השוק, ועוד: ערב הוא זמן חושך, וחושך ראש תבות חותמו של כהן, ויש בכך רמז נוסף לימי חנוכה שבהם נמצא הפך החתום בחותם של כהן כגול.

ספר "ומתוך האור, חנוכה"

מצותה משתשקע החמה

המצוה של הדלקת נר חנוכה דרושה ומועילה בעיקר בזמן של שקיעת החמה, כשמתחילה חשכה יורדת לעולם, כשכלה ופוסקת החמימות והלב נלחץ ונדכה מספיקות ויאוש וכבר נדמה שכלו כל הקיצין ואין עוד, חלילה שום תקוה, בזמן הזה דרוש במיוחד וביותר להדליק את נרות החנוכה, שיהא אורם מגרש את היאוש ומעורר את התקוה והבטחון שיבואו זמנים יותר טובים, יותר מאירים.

ספר "ברכת חיים"

ענין הברכה על ראיית נר חנוכה

בנר חנוכה נתקנה ברכה שלא מצינו במצות אחרות, בנר חנוכה מברכים גם על ראיית הנרות. גם דין גובה הנרות, שלא יהיו מעל עשרים אמה, מורה כי יש עניין שיראו את הנרות, שיהיה פרסומא ניסא'. הלא דבר הוא. אלא, לפי שכל מטרתם של היונים היתה להחשיך עיניהם של ישראל, להחליש את האמונה שיש אלוקים בקרבנו. נצטוונו לפרסם את האמונה בכל מקום בו ניתן להראות את כבוד ה' ואת חביבותו לעם ישראל. אם ביקשו לכתוב על קרן השור 'אין לי חלק באלוקי ישראל', אנו מספרים כי 'חלק ה' עמו'. דבר זה למדנו מהלכות סוכה. בסוכה כתוב שאם היא גבוהה מעשרים אמה פסולה, כי לא ניכר לאדם שהוא יושב בסוכה. ונצטוונו: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל". ואם יעשה סוכה גבוהה שלא נראית בה שהוא בסוכה, לא יגיע למטרה שצריך שידע את ענין הסוכה והסיבה שאנו יושבים בה. באותה מידה צריך גם לראות את הנר למען ידעו הדורות כולם כי האור האלוקי מאיר על עם ישראל מאז ועד היום. לכן תיקנו חז"ל לברך, לא רק על הדלקת הנר שהוא זכר לנס, אלא גם על ראייתו. כל זאת כדי להרגיש את גודל הנס שאירע לישראל, נס שהביא אותנו בימי החשמונאים לחיזוק האמונה, ובזמן הזה אנו שבים ומתחזקים בכל אנפי האמונה. ספר "הגדתי היום"

